

Punten scoren op duurzaamheidslabels is in de bouw en bij opdrachtgevers populair. Gebruik een label als toetsingsinstrument en hulpmiddel bij het ontwerp en blijf je gezonde boerenverstand gebruiken, adviseren vier marktpartijen.

'Stop met de labelgekte'

Pim Peters:
markt verdient geld
aan deze labels

Van onze correspondent
Marcel van Rijnbach

Utrecht - De bouw wordt overstelpt met labels om de impact van een bouwproject op het milieu te meten. GreenCalc, GPR, BREEAM en tal van internationale labels proberen de projectpartners aan zoveel mogelijk punten te helpen voor een zo duurzaam mogelijk project.

Directeur Ernstjan Cornelis van architectenbureau Atelier Pro, directeur Pim Peters van IMd Raadgevende Ingenieurs, directeur Peter Erdtsieck van adviesbureau duurzaam bouwen MoBius Consult en directeur Michiel Haas van het Nederlands Instituut Bouwbiologie en Ecologie (NIBE) signaleren in de bouw en bij opdrachtgevers een scoringsdrift bij het hanteren van duurzaamheidslabels. Zonder dat afwegingen worden gemaakt of het gebouw in kwestie werkelijk duurzaam wordt gerealiseerd. Ze

wijdden zelfs een seminar op de afgelopen Bouwbeurs in Utrecht aan de 'labelgekte'. "Wat betreft duurzaamheidslabels ontbreekt het de bouwsector aan volwassenheid", stelt Erdtsieck zonder omhaal vast. Er wordt teveel gelet op het behalen van zoveel mogelijk punten en labelniveaus, zonder de inhoudelijke duurzame kwaliteit van het specifieke project te beoordelen.

Hoe merken jullie dat de bouw en opdrachtgevers op drift zijn geslagen met duurzaamheidslabels?

"Er zijn al verschillende websites in omloop waarop je als bouwprofessional een checklist van een label kunt downloaden en de puntenlijst afvinkt. Er is dus een hele markt actief die geld verdient met deze labels", aldus directeur Pim Peters van IMd Raadgevende Ingenieurs. "Gemeenten struikelen over elkaar heen als het gaat om energieneutraal inkopen bij bouwprojecten. Ze schrijven bij de aanbesteding het gebruik van een label voor, zonder zich daarbij af te vragen wat duurzaamheid daadwerkelijk betekent voor dit specifieke project. De marktpartijen gaan dan drijftig aan de slag met het scoren van zoveel mogelijk punten om het project binnen te slepen. De sector slaat wat dit betreft door."

Jullie hebben zelf negatieve ervaringen met het gebruik van duurzaamheidslabels. Kunt u dat beschrijven?

Michiel Haas:
labels beter op elkaar
afstemmen

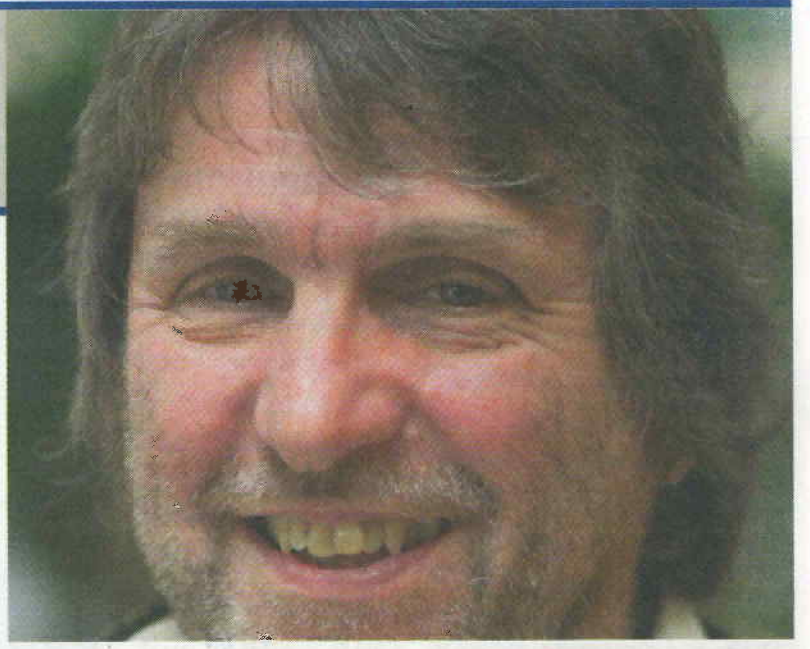
"Bij het ontwerp van een gemeentehuis waren we zo gefixeerd op het behalen van genoeg punten van GreenCalc dat we de duurzame realiteit uit het oog verloren", herinnert directeur Ernstjan Cornelis van Atelier Pro zich. "Op een gegeven moment kwamen we nog punten tekort. Toepassing van zonnepanelen was ons laatste redmiddel, zo bleek uit het rekenmodel, zonder dat we andere afwegingen waren gemaakt. We vroegen ons niet meer af of het financieel-technisch haalbaar was en of er wel zoveel dakvlak beschikbaar was. Voor je het weet moet je door die panelen bezuinigen op je interieurontwerp! In een evaluatie met andere projectpartners concludeerden we dat dit geen gezonde werkwijze was."

Moeten duurzaamheidslabels dan maar worden afgeschaft?

"Nee, dat is absoluut niet onze intentie. Duurzaamheidslabels hebben architecten, ingenieurs en toeleveranciers veel meer kennis opgeleverd van duurzame materialen. Bovendien hebben ze een bewustzijn gecreëerd over de impact van bouwen op het milieu. Labels helpen professionals keuzes maken, maar dat wil niet zeggen dat het hoogste puntenaantal de perfecte duurzaamheid garandeert. Elk gebouw, elke locatie, elke opdrachtgever is uniek. Niet alle facetten van duurzaamheid zijn te vatten onder een label; dat is onmogelijk."

Er komt toch een harmonisatie van GreenCalc, GPR en BREEAM?

"De labels moeten in elk geval beter op elkaar worden afgestemd", zeggen Michiel Haas, directeur van NIBE, en Pim Peters. "Dat proces wordt hopelijk dit jaar nog afgerond. Een geharmoniseerde milieudatabase en rekenmodel waarbij je een eigen softwarepakket kunt maken, zou een goede stap zijn. Vervolgens moet die software te koppelen zijn aan een 3D BIM. De vraag blijft echter wat je wel en wat niet meeneemt in de labels. We hebben bijvoorbeeld een flexibele vloerconstructie toegepast, met het oog op de snelle transformeerbaarheid van het gebouw naar een andere functie. Dat element werd niet beloofd in een label. De locatiekeuze van een gebouw langs een spoor waarover gevaarlijke stoffen worden getransporteerd, wordt ook niet meegenomen in een duurzaamheidslabel." Cornelis vult aan: "Wij kregen geen punten voor het ontwerpen van een kolomvrije overspanning, terwijl een flexibele

aanpasbaarheid en indeelbaarheid van het interieur een belangrijk duurzaamheidsfactor was voor de opdrachtgever. Ik wil hiermee zeggen dat je voor het bepalen van duurzaamheid niet alleen afgerekend moet worden op een puntenaantal, maar in de gelegenheid moet worden gesteld afwegingen te maken tijdens het ontwerpproces."

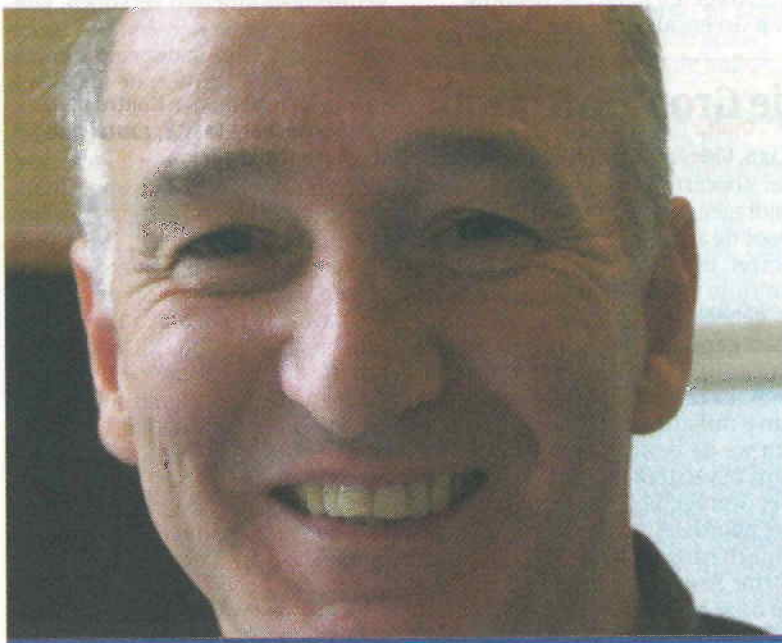
Hoe moet je dan zo'n duurzaamheidslabel hanteren?

"Als hulpmiddel, als toetsingsinstrument. Niet als doel op zich. Bij elk project dient een bouwteam met boerenverstand afwegingen te maken wat het meest duurzaam is voor dat specifieke project", zegt Peters. "Vervolgens bepaal je de consequenties voor het ontwerp en rekent die door. Een bouwteam moet elkaars kennis en vaardigheden zoveel mogelijk uitdagen om tot de best denkbare oplossingen te komen. Daarna kun je deze oplossingen toetsen aan labels. En als je het beoogde puntenaantal niet bereikt, moet je een opdrachtgever waarschuwen. Vooraf geen garantie geven of een puntenaantal wordt behaald. Het ontwerpteam moet zelf de vrijheid hebben om hun creativiteit maximaal te benutten en zich niet laten beperken tot een checklist. Een label kan wel het startsein geven tot een dialoog in het ontwerpteam."

Jullie hebben gezamenlijk een seminar op de Bouwbeurs gewijd aan de 'labelgekte'. Wat heeft dat opgeleverd?

"Er was zo'n 100 man publiek terwijl er niet meer dan 40 stoelen waren. We hadden een goed plenair debat met bouwers; voor de start stond al een levendige discussie op internet. Menigeen herkende zich in wat wij signaleerde. Een heel nuttige bijeenkomst", aldus Cornelis. "Tijdens de workshop toonden we de zaal ontwerpvarianten van het nieuwe gemeentehuis in Overbetuwe. Het publiek kon kiezen uit drie verschillende constructie-, gevel, afbouw en installatieprincipes. Van elk had het bouwteam vooraf het label berekend. Voordat we de scores presenteren stemde het publiek. Op gevoel kozen zij de juiste variant. Peter Erdtsieck interviewde de zaal om te achterhalen hoe men op gevoel gekozen had. Daarna vergeleken we de keuze van de zaal met de GreenCalc score. Op interactieve wijze werd het gemeentehuis Overbetuwe gebruikt om de kracht en de onmacht van labels te ontdekken. Het was het leukste onderdeel van de 'voorstelling'." ■

Ernstjan Cornelis:
ruimte voor
afwegingen nodig

Peter Erdtsieck:
bouwsector ontbeert
volwassenheid

